

ISO 45001 İŐ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞI YÖNETİM SİSTEMİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF ISO 45001 OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY MANAGEMENT SYSTEM¹

*Cansu DEMİREL², Can KÖSE³

²Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İş Güvenliği Anabilim Dalı,
Çanakkale, Türkiye

³Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çan Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Çanakkale, Türkiye

*e-mail: cansudemirel2407@gmail.com

ÖZET

Sanayi devriminden itibaren iş yaşamına makinelerin girmesi üretim sistemlerini olumlu yönde etkilemiştir. Bununla birlikte sanayi devrimi ile ortaya çıkan makineleşme iş sağlığı ve güvenliğini tehdit eden unsurların da artmasına zemin hazırlamıştır. İşçi sağlığının korunması ve iş güvenliği sistemlerinin geliştirilmesi düşüncesinin de sanayi devrimine kadar uzandığı görülmektedir. Günümüzde iş sağlığı ve güvenliğinin temel amacı işyerlerinde meydana gelebilecek maddi ve manevi hasarları engellemek, ortaya çıkabilecek maliyetleri azaltmak, işyeri verimliliğini arttırmak ve tehlikeleri azaltmak şeklinde sıralanmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği konusunda idari yönetimler başta olmak üzere işyeri sahiplerine ve çalışanlara önemli görevler düşmektedir. Bu durum tarihsel süreçte iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının daha verimli ve sağlıklı bir şekilde işlemesi için iş sağlığı ev güvenliği standartlarının geliştirilmesine zemin hazırlamıştır. Söz konusu standartlardan birisi de 2018 yılında geliştirilen ISO 45001 iş güvenliği standardı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan bu çalışmada ISO 45001 iş güvenliği standardının genel yapısının incelenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İş sağlığı, iş güvenliği, ISO 45001 iş güvenliği standardı

JEL KODU: J81

ABSTRACT

The introduction of machines into business life since the industrial revolution has positively affected production systems. Therewithal, the mechanization that emerged with the industrial revolution has paved the way for the increase of the factors that threaten occupational health and safety. It is seen that the idea of protecting worker health and developing occupational safety systems dates back to the industrial revolution. Nowadays, the main purpose of occupational health and safety is to prevent material and moral damages that may occur in workplaces, to reduce the costs that may arise, to increase workplace productivity and to reduce hazards. In the matter of occupational health and safety, important duties fall on business owners and employees, especially administrative management. This situation has paved the way for the development of occupational health and home safety standards in order for occupational health and safety practices to function more efficiently and healthily in the historical process. One of these aforementioned standards is the ISO 45001 occupational safety standard, which was developed in 2018. In this study conducted, it is aimed to analyze the general structure of the ISO 45001 occupational safety standard.

Key Words: Occupational health, occupational safety, ISO 45001 occupational safety standard

JEL CODE: J81

GİRİŐ

Literatürde yer alan çalışmalar incelendiği zaman son yıllarda iş sağlığı ve güvenliği üzerine birçok araştırma yapıldığı görülmektedir. İş sağlığı ve güvenliği üzerine yapılan araştırmaların artmasının temelinde hem çalışanların daha sağlıklı koşullarda çalışmalarının sağlanması hem de iş kazaları ve meslek hastalıklarına yakalanma riskinin azaltılması gelmektedir.

1. Bu çalışma Cansu Demirel'in Dr. Öğr. Üyesi Can KÖSE danışmanlığında hazırladığı " ISO 45001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sisteminin Uygulanması Üzerine Bir Araştırma: Çanakkale İli Örneği " başlıklı tezinden türetilmiştir

Son yıllarda özellikle yazılı ve görsel basında sıklıkla karşılaşılan haberlerin arasında iş kazalarının ve meslek hastalıklarının geldiği göz önünde bulundurulduğu zaman iş sağlığı ve güvenliğinin üzerinde önemle durulması gereken bir konu olduğu göze çarpmaktadır.

Literatürde yer alan bilgilere göre iş kazalarına ve meslek hastalıklarına zemin hazırlayan birçok faktör bulunmaktadır. İş kazasına ve meslek hastalığına neden olan faktörlerin başında kaza istatistiklerinin yetersizliği, iş sağlığı ve güvenliğinin önemine yönelik çalışmaların sınırlı olması, denetim hizmetlerinde eksiklikler görülmesi, çalışanların genel nitelikleri, iş güvenliği bilincinin yerleşmemiş olması ve işçi/personel/çalışanların iş güvenlik önlemlerini dikkate almamalarının geldiği görülmektedir. Ayrıca toplumda iş güvenliği kültürünün tam olarak yerleşmemiş olmasının da iş sağlığını tehdit ettiği, iş kazalarına ve meslek hastalıklarına zemin hazırladığı belirtilmektedir (Colak & Cetin, 2017). İş kazalarının ve meslek hastalıklarının yaygınlaşması iş yaşamının paydaşları açısından birçok olumsuzluğu da beraberinde getirmektedir. İş kazası ve meslek hastalıkları işverenler açısından ele alındığı zaman maddi yükümlülüklerin artmasına neden olmaktadır. İş kazası ve meslek hastalıklarının işverenlere getirdiği maddi yükümlülüklerin başında ekipman, makine ve malzemelerin zarar görmesi, insan kaynakları kaybı, kaza geçiren çalışanlara ödenecek tazminatlar ve yaralılar için yapılacak olan ilk yardım masrafları gelmektedir (Bayram & Ünğan, 2017). Çalışanlar açısından ele alındığı zaman ise iş kazası ve meslek hastalıkları çalışanların iş yaşamından uzaklaşmalarına neden olmaktadır. Bu durum hem çalışanların hem de diğer aile üyelerinin ekonomik, sosyal ve psikolojik açıdan birçok sorunla karşılaşmalarına zemin hazırlamaktadır. Bu nedenle iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması sadece işçi sağlığının korunması açısından değil, aynı zamanda toplumsal açıdan da üzerinde önemle durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kavramsal açıdan ele alındığı zaman iş sağlığı ve güvenliği; çalışma ortamında güvenli ve sağlıklı ortamı temin etme, işgörenleri yasal haklar ve sorumluluklar konusunda bilgilendirme, gerek iş kazası gerekse de meslek hastalıklarına yakalanma oranını azaltma, çalışanlarda iş güvenliği ve sağlığı konusunda bilinç oluşturma, çalışanları işyerlerinde karşı karşıya oldukları mesleki riskler ve tedbirler konusunda eğitime amacıyla yapılan uygulamalardır (Doğan ve ark., 2017). İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemleri geliştirilmiştir. İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemleri kapsamında birçok teknik analiz ve değerlendirme yöntemi bulunduğu görülmektedir. Söz konusu teknik analiz ve değerlendirmeler iş sağlığı ve güvenliği sistemlerine entegre edildiği zaman iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması sürecinde daha yüksek düzeyde verim elde edilebilmektedir. Dünya genelinde birçok ülkenin iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemleri geliştirdiği, söz konusu uygulamaların içerik, uygulama biçimi ve sınırlarını yasal mevzuat ile belirlediği görülmektedir.

İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin yönetim sistemlerinin tarihsel gelişimi incelendiği zaman, ilk olarak 1999 yılında İngiltere Standartlar Enstitüsüne bağlı olarak faaliyet gösteren kurumlar tarafından OHSAS 18001 iş sağlığı ve güvenliği standardının geliştirildiği görülmektedir. Söz konusu iş sağlığı ve güvenliği standardı ile birlikte işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının kolaylaştırılması amaçlanmıştır. OHSAS 18001 iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi ortaya çıktığı tarihten itibaren uluslararası düzeyde kabul görmüştür. Buna paralel olarak ISO kurumu tarafından yeni iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi geliştirilmesi için çalışmalara başlanılmıştır. ISO tarafından tüm ülke yetkililerinin katılımı ile 2018 yılına kadar yapılan görüşmeler sonunda ISO 45001 standardı oluşturulmuştur. Buna paralel olarak ülkeler belirli bir zaman dilimi içerisinde yeni yönetim sistemi standardını uygulamaya başlamıştır. Türkiye de OHSAS 18001 yönetim sisteminden ISO 45001 yönetim

sistemine geçiş için üç yıllık süre tanınmıştır. Söz konusu sürecin son günü 12.03.2021 olarak belirlenmiş, daha sonra 30.09.2021 tarihine uzatılmıştır. Yapılan bu çalışmada da ISO 45001 iş sağlığı ve güvenliği yönetim sisteminin genel hatlarının ve özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

ISO 45001 Yönetim Sistemi

ISO 45001 yönetim sistemi, Uluslararası Standardizasyon Organizasyonu (ISO) tarafından, Mart 2018 tarihinde yayınlanmış olan bir iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu yönetim standardı ile ;

- Kuruluşlara hem sağlıklı hem de güvenli iş yerleri sağlamasına imkân verilmesi,
- İşyerlerinde iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi,
- Yasal ve düzenleyici kurallara uyumun artırılması,
- İşyerlerinde örgütsel yapının güçlendirilmesi,
- Uygulamaya başlanan yönetim sisteminin sürekli iyileştirilmesini sağlama amaçlanmaktadır (Türk Standartları Enstitüsü).

Yeni standartlar ile işletmelerin iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması noktasında sahip oldukları avantaj ve dezavantajları iyi bir şekilde analiz etme zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda işletmelerin iş sağlığı ve güvenliğini sağlamaları için öncelikli olarak sahip oldukları avantajlı ve dezavantajlı konuları iyi analiz etmeleri gerekmektedir. Bu süreçte işletmelerin aşağıdaki konularda değerlendirme yapmaları gerektiğine vurgu yapılmaktadır;

- İşletmenin faaliyet gösterdiği alanın kapsamı,
- Temel işletme faaliyetleri,
- İşletme faaliyetlerini etkileyen içsel ve dışsal unsurların belirlenmesi,
- İşletme iklimi/kültürü,
- İşletmenin temel hedefleri,
- İşletmenin üretim faaliyetlerinin sahip olduğu süreçler,
- Örgüt içi iletişim sistemleri,
- İşletmenin büyüklüğü/boyutları,
- İşletme faaliyetlerinin gerçekleştirildiği sektörler,
- Fırsatla ile riskleri tespit edilmesi (Campailla ve ark., 2019).

ISO 45001 ve OHSAS 18001 Arasındaki Farklılıklar

OHSAS 18001 iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi ilk ortaya çıktığı zaman genel kabul görmüş bir içeriğe sahip olmasına rağmen, birtakım eksikliklere sahip olması nedeniyle uluslararası düzeyde kabul görememiştir. Bu kapsamda uluslararası düzeyde kabul görmesi gereken yeni bir iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi geliştirilmesi amaçlanmış, ISO 45001 iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi de bu amaçla geliştirilmiş ve uygulamaya başlanmıştır. ISO 45001, daha önce oluşturulan OHSAS 18001 standardında yer alan bazı maddeleri içermekle beraber, standarda yeni maddelerde eklenmiştir. Böylece iş sağlığı ve güvenliğine yönelik yeni değişiklikler ortaya çıkmıştır. Söz konusu değişikliklerin başında iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında işletme yöneticilerinin sorumluluklarının artırılması gelmektedir (Kleinova & Szaryszova, 2014).

OHSAS 18001 ile karşılaştırıldığı zaman ISO 45001 yönetim standardı iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında daha fazla etkinlik sağlayan bir standart olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun temel nedenlerinin başında ortaya çıkacak kaza ve tehlikelerin azaltılmasına yönelik olarak geniş kapsamlı önlemleri içermesi gelmektedir. Bu kapsamda

belirtilen standartlara uygun hareket eden işletmelerde potansiyel tehlike ve riskler detaylı olarak analiz edilmekte ve ortaya çıkabilecek sorunlara yönelik geniş kapsamlı tedbirler alınabilmektedir. Böylece iş kazalarının en aza indirilmesi için de gerekli önlemlerin alınması mümkün hale gelmektedir. Bunun yanında OHSAS 18001 ile kıyaslandığı zaman ISO 45001 standardında risklerin kontrole dilmesine daha fazla odaklanıldığı görülmektedir (Kleinova & Szaryszova, 2014). Bu kapsamda her iki yönetim standardını birbirinden ayıran en temel özelliklerin başında risklerin ve fırsatların değerlendirilmesine yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda işletmelerin iç ve dış faaliyetlerini, yasal düzenlemeleri, sektörel şartlar gibi konulara ilişkin olası riskleri önceden belirlemesi gerekmektedir. Bunun yanında potansiyel risklerin azaltılması ya da tamamen önlenmesi için ne tür fırsatları olduğunu değerlendirmeleri önemli bir zorunluluk olarak görülmektedir (Darabont & Antonov, 2017).

OHSAS 18001 standardında olduğu gibi ISO 45001 standardında da iş sağlığı ve güvenliğine yönelik alınacak tedbirlerin etkili olması işletmelerin konuya yaklaşımları ile yakından ilişkili bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda ISO 45001 standardında işletmelerin iç ve dış işleyişlerini açıklamaları gerekmektedir. İç işleyiş süreçleri ile ilişkili olarak açıklanması gereken unsurların başında işletmenin bilgi birikimi ve işletme değeri gibi bilgiler gelmektedir. İşletmelerin dış işleyiş süreçleri ile ilgili açıklanması gereken unsurların ise rekabet koşulları, teknolojik yapı ve sektörel özellikler şeklinde sıralandığı görülmektedir (Nagyova ve ark., 2017).

OHSAS 18001 iş sağlığı ve güvenliği standardında işletmelerin yönetim temsilcisi görevlendirilmesi zorunlu kılınmıştır. Ancak söz konusu zorunluluk ISO 45001 ile kaldırılmıştır. Bu kapsamda işletmelerde yönetim organları ve yöneticileri liderlik sorumluluğu yüklenmiş, buna paralel olarak örgütsel yapının tamamının iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması sürecine katılması amaçlanmıştır (Kleinova & Szaryszova, 2014).

ISO 45001 İle Yapılan Değişiklikler

ISO 45001 ile beraber gelen değişikliklerin başında beklenti ve ihtiyaçların belirlenmesi gelmektedir. Bu kapsamda işletmelerde yönetim süreçlerinin daha etkin hale getirilmesi için yönetim sistemlerinin belirli unsurlara göre oluşturulması gerekmektedir. Söz konusu unsurların başında da yasal düzenlemeler gelmektedir. Türkiye açısından bu konuya örnek verildiği zaman, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası kapsamında 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda işletmelerde faaliyet gösteren personel sayısı ve işletmenin faaliyetleri doğrultusunda İSG Uzmanlarının çalıştırılması zorunlu kılındığı görülmektedir (Şimşek ve Çetin, 2020).

ISO 45001 ile birlikte işletme yönetimlerinin de iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına entegre edildiği, işletmelerde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasında yönetim ve liderlik gibi kavramların ön plana çıktığı göze çarpmaktadır. Bu kapsamda işletmelerde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için yapılacak uygulamalarda (işletme paydaşlarının ihtiyaç ve beklentilerinin belirlenmesi, işletme kapsamının belirlenmesi, işletmenin temel amaçlarının belirlenmesi) yönetim organları görevlendirilmektedir. Sürece dahil edilen liderlik kavramı ise yönetim sisteminin etkinliğini arttıracak bir olgu olarak değerlendirilmektedir (Şimşek & Çetin, 2020).

ISO 45001 ile yapılan en önemli değişikliklerden birisi de risk ve fırsatları belirleme maliyetleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda işletmelerin iş sağlığı ve güvenliği konusundaki riskleri önceden analiz etmeleri zorunlu hale getirilmiştir. Buna paralel olarak PUKÖ (Planla-Uygula-Kontrol Et-Önlem Al) şeklinde bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşım ile birlikte işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğini tehdit eden potansiyel risklerin

belirlenmesi ve en aza indirilmesi amaçlanmıştır. İşletmelerde risklerin belirlenmesinde işletme koşullarının, yasal düzenlemelerin, çalışanların yönetime yaptıkları geri bildirimlerin ve çalışan deneyimlerinin dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca işletmelerde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını daha etkin hale getirmek için sahip olunan fırsatların da belirlenmesi zorunlu hale getirilmiştir (Akpınar & Ögütoğulları, 2016).

ISO 45001 yönetim sistemiyle birlikte yapılan değişikliklerden bir diğeri de tedarik konusunda yapılan değişikliklerdir. Bu kapsamda işletmeler üretim ve dağıtım süreçlerinin tedarik aşamalarını kontrol etmek durumundadır. Diğer bir ifadeyle işletmelerin tedarik zincirinde süreç kontrolü yapmaları gerekmektedir. Bu kapsamda ISO 45001 ile birlikte tedarik sürecinde ortaya çıkabilecek tehlike ve risklerin tespit edilmesi, bunun yanında tedarik sürecinde karşılaşılabilecek tehlike ve risklerin azaltılması amaçlanmıştır. Bu sürecin başarılı olabilmesi için işletmelerin tedarik süreçlerinde yapmaları gereken bazı uygulamalar bulunmaktadır. Söz konusu uygulamalar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Tedarik edilen tüm ürünlerin üzerinde CE sembolü olmasına dikkat edilmesi,
- İşletmenin satın alma biriminde çalışan personelin iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi,
- Tedarik sürecinde tehlike arz eden durumların belirlenmesi, satın alma sürecinde görev alan birimler arasında koordinasyonun sağlanarak ilgili ürünler hakkındaki analizlerin yapılması,
- Satın alınan ürünlerin hukuki düzenlemelere uygun olma durumunun kontrol edilmesi (Campailla ve ark., 2019).

ISO 45001 yönetim sistemi ile yapılan önemli değişikliklerden bir diğeri ise işletmelerde sürekli iyileştirmenin öne çıkartılmasıdır. Bu kapsamda her yönetim sistemi uygulaması içinde yer alan iyileştirme kavramı işletmelerin mevcut risk ve fırsatları değerlendirmesini, elde edilen sonuçlara göre işleyişim daha iyi hale getirilmesini ifade etmektedir. İşletmelerin iyileştirme faaliyetleri kapsamında bazı uygulamalara gitmesi önemli bir konudur. İyileştirme sürecinde işletmelerin yapması gereken uygulamalar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- İşletme bünyesinde sağlığı ve güvenliğini algılamaya yönelik bir örgüt kültürü oluşturulması,
- İşletme içerisinde faaliyet gösteren tüm departmanlarda çalışan personelin iş sağlığı ve güvenliği yönetim süreçlerine aktif bir şekilde katılımlarını sağlama,
- İşletmelerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda almış olduğu karar, veri ve sonuçların çalışanlara aktarılması,
- İş sağlığı ve güvenliği kapsamında elde edilen veri ve kayıtların belirli bir süre saklanması (Darabont & Antonov, 2017)

Sonuç

Son yıllarda iş kazalarının artmasına paralel olarak iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının da kapsamı genişletilmiştir. Dünyanın birçok ülkesinde iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin yasal mevzuatın da kapsamının genişletildiği görülmektedir. Bunun yanında iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin önlemlerin daha etkin bir şekilde alınması ve uygulanması için bazı uluslararası standartlar da geliştirildiği görülmektedir. ISO 45001 iş sağlığı ve güvenliği standardı günümüzde aktif olarak uygulanan standartların başında gelmektedir. Söz konusu iş sağlığı ve güvenliği standardı ile işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğine yönelik önlemlerin daha geniş kapsamlı bir hale getirildiği görülmüştür. Eski dönemlerde iş sağlığı ve güvenliği konusunda genellikle çalışanlara büyük sorumluluklar verilirken, yeni standartlar ile birlikte işletme yönetimlerine de iş sağlığı ve güvenliği konusunda birçok sorumluluk verilmiştir.

Bunun yanında ISO 45001 standartları ile birlikte sadece işyeri içerisinde değil, aynı zamanda işyerinin dışındaki risklerin de azaltılmasına yönelik uygulamalara geçilmiştir. Özellikle tedarik zincirindeki risklerin azaltılmasına yönelik uygulamalar bu kapsamda değerlendirilmektedir. Yeni uygulamalar ile birlikte sadece risklerin tespit edilmesi değil, aynı zamanda fırsatların da değerlendirilmesine önem verilmeye başlanmıştır.

KAYNAKLAR

- Akpınar, T., & Öğütoğulları, E. (2016). OHSAS 18001 iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 97-104.
- Bayram, M., & Ünğan, M. C. (2017). İSG kanunu uyum maliyetlerinin KOBİ'ler üzerindeki ekonomik faydaları ve bir araştırma. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(3): 2528-9942.
- Campailla, C., Martini, A., Minini, F., & Sartor, M. (2019). *ISO 45001. In quality management: Tools, methods, and standards*. Emerald Publishing Limited.
- Colak, M., & Cetin, T. (2017). Analysis of the occupational health and safety at smes. *Research Journal of Business and Management*, 4(3), 384-389.
- Darabont, D. C., Antonov, A. E., & Bejinariu, C. (2017). Key elements on implementing an occupational health and safety management system using ISO 45001 standard. *MATEC Web of Conferences*, 121, 11007.
- Doğan, B., Yalçınkaya, C., & Balcı, M. G. (2017). Türkiye'de mühendislik fakültelerinde iş sağlığı ve güvenliği eğitimi. *Engineer & the Machinery Magazine*, 58(685): 1-6.
- Duyar, G. (2010). *İş sağlığı ve güvenliği (Tuzla tersaneleri örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kocaeli.
- Güngör, E. (2008). *İş sağlığı ve güvenliği kavramının toplam kalite yönetimi açısından irdelenmesi ve talaşlı üretim sanayisinde iş sağlığı ve güvenliği üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Karahan, B. (2014). *Sağlık kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği*. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Kılıks, İ., Demir, S. (2012). İşverenin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verme yükümlülüğü üzerine bir inceleme. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 3(1), 23-47.
- Kleinova, R., & Szaryszova, P. (2014). The New Health And Safety Standard ISO 45001: 2016 and Its Planned Changes. *International Journal of Interdisciplinarity in Theory and Practice*, 3(4), 43-47.
- Nagyova, A., Balazikova, M., Markulik, S., Sinay, J., & Pacaiova, H. (2017). Implementation proposal of OH&S management system according to the standard ISO/DIS 45001. *In International Conference on Applied Human Factors and Ergonomics*, 604, 472-485.
- Türk Standartları Enstitüsü. TS ISO 45001: 2018 İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi. <https://www.tse.org.tr/Icerik/DuyuruDetay?DuyuruID=5687> Erişim tarihi: 12.06.2021
- Şimşek, H., & Çetin, M. A. (2018). 6331 Sayılı kanun ile iş sağlığı güvenliği yönetim sistemlerinde liderlik ve çalışan katılımı yaklaşımının karşılaştırılması. *İsg Akademik*, 2(2), 83-89.

EXTENDED ABSTRACT

Occupational health and safety is an issue that has kept its seriousness for centuries. Negative operating conditions, long working hours and occupational accidents that developed with industrialization acted a part in increasing the severity of this situation. Occupational health and safety has been created in line with the needs of the working individual and has taken form in time (Duyar, 2010). As a result of rapid developments in industrialization, technology and other fields, many changes emerge in business and working conditions. This situation brings up the protection of the physical, bodily and mental health of the employees. As a result of the situation in question, the concept that first appeared as ‘Occupational Health and Safety’ has taken the form of a broader expression as ‘Occupational Health and Safety’ as it was not sufficient in time. In this way, it is aimed to ensure that the labor conditions and environment are healthy and safe, alongside the health and safety of working individuals (Karahana, 2014).

Every business institution has some risks in terms of health and safety, depending on the characteristics of the work that is done. While only 2% of the negative situations caused by these risks are unavoidable, 98% of them are preventable. The aim of the studies, which were conducted on occupational health and safety, is to be provided working conditions that are isolated from health and safety risks and the dangers, which are caused by them. OHS studies, which basically cover the protection of the right to live, is an area of increasing importance all over the world in the period we live in. The pioneering role of international organizations in the development of national legislation and the seriousness of the issue paved the way for the inclusion of regulations on occupational health and safety in the legislation of almost all countries (Kılıkış & Demir, 2012). Many organizations in cooperation with the International Labor Organization and the World Health Organization have carried out serious studies in terms of occupational health and safety. ‘The degrees of exposure to chemicals in work environments’ determined by the International Labor Organization for chemicals, and the decisions that are made and international agreements regarding occupational health and safety contributed to the solution of the problems at this point. With the contributions of the International Labor Organization and the World Health Organization, occupational safety legislation has been tried to be revealed by carrying out a number of legal studies and scientific activities to improve bad working conditions (Güngör, 2008). In addition, the OHSAS 18001 occupational health and safety standard constitute by the institutions operating which have been depending on the British Standards Institute in 1999. The ISO 45001 standard was established at the end of the meetings held by ISO with the participation of all country authorities until 2018. In parallel with this, countries have started to implement the new management system standard within a certain period of time. In Turkey, a period of three years has been granted for the transition from the OHSAS 18001 management system to the ISO 45001 management system. The last day of the in question process was determined as 12.03.2021, and afterward it was extended to 30.09.2021. In this study, it is aimed to examine the general lines and features of the ISO 45001 occupational health and safety management system.

One of the most important changes made with the ISO 45001 OHS management system is the determination of the needs and expectations of the parties. In this context, in order to be ensured the effectiveness of the management process, the system must be constituted within the scope of certain criteria. Among these criteria, one of the most important is legal regulations. In this context, for the sake of example, within the scope of the Constitution of the Republic of Turkey, the Occupational Health and Safety Law No. 6331 obliges the

employment of OHS Experts in line with the number of personnel operating in the enterprises and the activities of the enterprise (Şimşek & Çetin, 2020).

One of the important changes made with ISO 45001 is the inclusion of the concept of leadership and management bodies in the scope of the system. In this connection, within the scope of the system, management bodies are assigned for subjects such as determining the scope of the business, meeting the expectations and needs of the parties, and determining the business goals. With the concept of leadership included in the system, it is stated that the efficiency of the management system can be increased within the scope of the competencies of business managers. In this context, managers are held liable for leading the business personnel within the scope of the system (Şimşek & Çetin, 2020).

One of the most important changes made with the ISO 45001 OHS Management System is the participation of all personnel within the scope of the system, as well as informing and supporting all personnel regarding the management system. In this context, it is aimed to improve the system and provide its effectiveness by giving feedback from the personnel regarding the deficiencies of the system. Therewithal, the management of the enterprise has been made responsible for the provision of resources in relation to this situation.

One of the most important changes made with ISO 45001 is the costs of identifying risks and opportunities. In this sense, businesses are held liable for pre-analyzing the risks related to occupational safety and health. Regarding this situation, an approach in the form of PDCA (Plan-Do-Check-Act) has been adopted. With the PDCA approach, it is aimed to minimize potential hazards. In addition, with the ISO 45001 OHS management system, the evaluation of opportunities to increase the effectiveness of the OHS management system is also included in the scope of the system. Experience, legal regulations, operating conditions and the feedback of the personnel to the management are taken into account in the evaluation process of risks with regard to the enterprise (Akpınar & Öğütoğulları, 2016).